

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา และเพื่อศึกษาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากการใช้บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน ของโรงเรียนแม่แดง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรีวิชาภาษาอังกฤษโครงการ (English Project Work) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือสามประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างและการใช้บทเรียน ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อโครงการเพื่อจัดทำหลักสูตรแม่แบบ (Proto-syllabus) ของบทเรียน และแผนการสอน บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการสองโครงการ ประเภทที่สอง เป็นเครื่องมือประเมินผลเพื่อพัฒนาบทเรียน ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ และแบบประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการของผู้เรียน ประเภทที่สาม เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการสามองค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นที่นิยม และการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Excell ในการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ได้ จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อภาษาอังกฤษโครงการ การประเมินผลเพื่อพัฒนาบทเรียนจากแบบประเมินประสิทธิภาพของบทเรียน จากแบบประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการ จากแบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากการเรียนด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการ คือ Project I “About Us” และ Project II “Among Us” ปรากฏว่า บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการ มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นอย่างมาก กล่าวคือ บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการ โดยสามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับค่อนข้างดีทั้งสองโครงการ

2. ผลจากการสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการสามองค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นที่นิยม และการมีส่วนร่วมในการทำงาน ปรากฏว่า ผู้เรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้ คือ

1. บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาทั้งสองโครงการ ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสืบเนื่องจากสาเหตุสำคัญที่น่าสนใจหลายประการ คือ

ประการแรก บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการนี้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2539 แนวคิดของหลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการและแนวคิดของโครงการ หลักการสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา และการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ หลังจากนั้นจึงได้สำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อโครงการที่จะจัดทำ ประมวลเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยได้สร้างแผนการสอนตามกระบวนการของโครงการจำนวนสองโครงการ คือ ชั้นวางแผน ชั้นดำเนินการของโครงการ ชั้นการทบทวนและแก้ไข โครงการ มีการประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการเมื่อสิ้นสุด

บทเรียนแต่ละโครงการผู้วิจัยพบว่า การเริ่มต้นบทเรียนด้วยการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อโครงการนั้นเป็นการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจที่จะเริ่มต้นทำโครงการเป็นอย่างมาก ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอโครงการอย่างหลากหลายรูปแบบ เช่นเดียวกับที่ Sheppard and Stoller (1995, pp.10-11) กล่าวว่าสัมฤทธิ์ผลของโครงการจะเกิดขึ้นได้จากการเริ่มต้นโครงการด้วยการระดมพลังสมอง แสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุปเกี่ยวกับหัวข้อโครงการที่มีความเป็นไปได้ที่จะจัดทำ ผู้วิจัยพบว่านอกจากการปฏิบัติตามขั้นตอนของโครงการแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประชุมนิเทศผู้เรียนให้เข้าใจถึงกระบวนการที่จะต้องทำในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนซึ่งเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดสำหรับผู้เรียน เพราะฉะนั้นผู้สอนจะต้องมีขอบเขตของหัวข้อโครงการที่ชัดเจน มีใบงานที่จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของงานที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในแต่ละขั้นตอนของการทำโครงการ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดใบงาน มีการประเมินตนเองในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่เป็นระบบ เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

นอกจากนั้นผู้วิจัยพบว่า หัวข้อโครงการทั้งสองโครงการที่ผู้เรียนเป็นผู้เลือกนั้นมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนอย่างยิ่ง กล่าวคือ โครงการที่หนึ่งเป็นหัวข้อที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ และข้อมูลที่ได้เคยเรียนมาแล้วในวิชาภาษาอังกฤษหลัก เช่น ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับ Hobbies, Personal information, family etc สอดคล้องกับที่ Katz (1994) ได้กล่าวว่า การเลือกหัวข้อโครงการนั้นควรเลือกหัวข้อที่สัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ควรเป็นหัวข้อที่ผู้เรียนมีประสบการณ์และมีข้อมูลเพียงพอที่จะทำโครงการนั้น และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ดังที่ Krashen (1995, p.73) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนแรกในการเตรียมความพร้อมสำหรับการสื่อสารนั้น ผู้เรียนควรเริ่มต้นด้วยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และสิ่งที่มีประสบการณ์ (Personal Identification Stage) ส่วนโครงการที่สองเป็นหัวข้อการแสดงละคร ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกเรื่องที่จะแสดงละครตามความสนใจของกลุ่ม ซึ่งการที่ผู้เรียนเลือกวิธีการที่จะนำเสนอโครงการด้วยตนเองนั้นสอดคล้องกับหลักการของโครงการที่กล่าวว่า ผู้เรียนควรเป็นผู้เลือกวิธีการนำเสนอโครงการตามความต้องการของตนเอง และถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งของโครงการ ดังที่ Stoller (1997) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของโครงการว่า การที่ผู้เรียนได้กำหนดการนำเสนอโครงการด้วยตนเองเป็นการบรรลุจุดสุดยอดของการทำโครงการอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยพบว่า ถึงแม้บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการและการประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการของผู้เรียนจะผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วก็ตาม ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบทเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับระดับความรู้ และความสามารถของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับแผนการสอนตลอดระยะเวลา โดยทำการปรับแผนเป็นสองลักษณะ คือ การปรับระหว่างการทดลองใช้แผนการสอน และการปรับหลังการทดลองใช้แผนการสอนของแต่ละบทเรียนเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ประการที่สอง บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเป็นบทเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง สืบเนื่องเพราะว่า บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง มีการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับกลุ่ม ตลอดจนค้นหาคำตอบของการแก้ปัญหาด้วยตนเองและร่วมกันกับกลุ่ม เช่นเดียวกับที่ Carmona et al. (1991, p.45) ได้กล่าวว่า โครงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างผลงานตามความสามารถของตนเอง และได้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน จากการสังเกตของผู้วิจัยได้พบว่า ผู้เรียนมีความชื่นชอบในรูปแบบการเรียนของบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนแสดงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง มีการกระตุ้นเพื่อนในกลุ่มให้รับผิดชอบเรื่องการส่งงาน และการแลกเปลี่ยนกันตรวจงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยตรงเกี่ยวกับการเรียนวิชานี้และได้รับคำตอบว่า รูปแบบของการเรียนการสอนแบบโครงการนี้สนองตอบความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการเรียนรู้

นอกจากนั้น บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการยังเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการลดบทบาทของผู้สอนจากการเป็นผู้ป้อนข้อมูลทุกอย่างในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับตำรา สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (Authentic Materials) เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่าง ๆ ป้ายโฆษณา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า และค้นหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง วิธีการนี้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ที่จะค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการ

ตอบสนองเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ และถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับนั้นให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ประการที่สาม บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานอย่างร่วมแรงร่วมใจ เรียนรู้วิธีการระดมพลังสมอง การแก้ปัญหา การวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีกระบวนการคิด มีการประเมินตนเอง และยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการของ Shearer and Quinn (1996) และ Baines (1997) ที่ได้ทำวิจัยด้วยการกำหนดหัวข้อโครงการและขอบเขตของงานให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายาม ศึกษา แบ่งปันความรู้ และแบ่งความรับผิดชอบในการทำงานซึ่งกันและกัน รู้จักประเมินการทำงานของตนเองในแต่ละขั้นตอน ผลสรุปของงานทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการทำโครงการ มีความรู้สึกสนุกสนานในการทำงาน มองเห็นคุณค่าของประสบการณ์ และการทำงานในรูปแบบนี้ รวมทั้งภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง เช่นเดียวกับข้อสังเกตของผู้วิจัยที่พบว่า การกำหนดหัวข้อโครงการนั้น ผู้เรียนแต่ละกลุ่มต่างได้แสดงความคิดเห็นของตนเองให้กลุ่มรับทราบ มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยกันในกลุ่ม มีการมอบหมายงาน และแบ่งความรับผิดชอบระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนพึงพอใจกับการเรียนเช่นนี้เป็นอย่างมาก

ประการที่สี่ บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการส่งเสริมทักษะทางภาษาของผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง ซึ่งจากการประเมินความสามารถทางภาษาตามสภาพจริงของผู้เรียนด้วยการพูดและการเขียนนำเสนอโครงการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งสองทักษะอยู่ในระดับค่อนข้างดีทั้งสองโครงการ กล่าวคือ โครงการที่หนึ่ง มีค่าเฉลี่ยของการพูดนำเสนอโครงการเท่ากับ 26.87 ค่าเฉลี่ยของการเขียนนำเสนอโครงการเท่ากับ 25.67 และโครงการที่สอง มีค่าเฉลี่ยของการพูดนำเสนอโครงการเท่ากับ 27.62 และค่าเฉลี่ยของการเขียนนำเสนอโครงการเท่ากับ 28.53 ทั้งนี้สอดคล้องกับที่ Carmona (1991) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของโครงการจะกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกในด้านทักษะพูดและทักษะเขียนได้อย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาของตนเองได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ระหว่างที่มีการพัฒนา

บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการนั้นผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของตนเองไปพร้อม ๆ กัน เห็นได้จากการแก้ไขการฝึกพูดของผู้เรียน และการตรวจแก้ไขงานเขียนระหว่างเพื่อนในกลุ่ม โดยผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้วิจัยตลอดเวลาของการทำโครงการ

อย่างไรก็ตามจากข้อสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับคะแนนเฉลี่ยของการประเมินความสามารถทางภาษาของผู้เรียนซึ่งผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่าการที่ผู้เรียนจะมีพัฒนาการของการเรียนรู้ทางภาษาได้ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความรู้พื้นฐานด้านภาษาของผู้เรียนให้มาก เพราะการให้งานที่ยากเกินระดับความสามารถของผู้เรียนจนเกินไปย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ สอดคล้องตามหลักการที่ Krashen (1995, pp.35-38) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้และความเข้าใจทางภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สอนเพิ่มข้อมูลทางภาษาที่ค่อย ๆ ยากขึ้นทีละน้อย ๆ ($i+1$) โดยคำนึงถึงความรู้เดิมของผู้เรียน ดังนั้นการที่ผู้สอนใช้ใบงาน และมอบหมายงานที่ค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนของภาษาให้กับผู้เรียนตามขั้นตอนของโครงการนั้นทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาภาษาของตนเองโดยผ่านกระบวนการของโครงการที่ได้ปฏิบัติ

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบระหว่างการพัฒนา นั้น คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานตามขั้นตอนของโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยป้อนเข้าที่เกิดขึ้นควบคู่กับการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียน ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Stoller (1997) ที่ว่าโครงการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการค้นหาข้อมูล มีความรู้ด้านเนื้อหา และกระบวนการทำงานมากกว่าเป้าหมายทางภาษา

ประการที่ห้า บรรยากาศของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดสภาพการเรียนการสอนแบบผ่อนคลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในแง่บวกต่อสภาพแวดล้อม ลดความวิตกกังวลในข้อผิดพลาดทางภาษา มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hernandez Noguera (1997) ที่ศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่ถูกจัดสภาพการเรียนการสอนด้วยบรรยากาศของการเสริมความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองจะมีประสิทธิภาพในการเรียนที่สูงกว่าผู้เรียนด้วยสภาพการเรียนธรรมดา นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า การจัดบรรยากาศของการเรียนการสอนโดยไม่ยึดสถานที่ในห้องเรียนตลอดเวลาเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด

ความคิดที่เป็นอิสระ สามารถคิดสร้างสรรค์งานของตนเองได้ในรูปแบบใหม่ เพิ่มความรู้สึกที่เป็นกันเองระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกล้าที่จะเข้ามาซักถามข้อมูลต่าง ๆ จากผู้สอน มีการนำงานของตนเองมาให้ผู้สอนตรวจแก้ไข ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสริมแรงจูงใจให้กับผู้เรียนด้วยการกล่าวชมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นสุขและมั่นใจในการทำงานของตนเองมากขึ้น

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงถึง คือ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Affective Filter) ดังที่ Krashen (1995, p.38) ได้กล่าวว่า เจตคติและแรงจูงใจที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะไขว่คว้าหาความรู้เพิ่มเติม และเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ภาษา ผู้สอนควรเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ผู้เรียนสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการจัดบรรยากาศการเรียนรู้แบบสนุกสนาน มีการเล่นเกมภาษาอังกฤษ ให้กำลังใจ และชื่นชมการทำงานของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน ให้โอกาสผู้เรียนใช้ภาษาไทยระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มก่อนการนำเสนอโครงการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างหลากหลายและลดความวิตกกังวลในการใช้ภาษาอังกฤษ สร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาโดยกำหนดงานให้ผู้เรียนมีการฝึกซ้อมภาษาร่วมกับกลุ่มก่อนการนำเสนอ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะไขว่คว้าและค้นหาความรู้เพื่อให้ได้รับข้อมูลทางภาษาเพิ่มขึ้นตามศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง

2. ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของผู้เรียนหลังจากการเข้ารับเรียนภาษาอังกฤษ

โครงการ ปรากฏว่าผู้เรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.00 ทั้งสามองค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นที่นิยม และการมีส่วนร่วมในการทำงาน เพราะบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการทั้งสองโครงการได้ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอย่างแท้จริง เห็นได้จากกรณีที่ผู้วิจัยได้จัดสภาพการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยใช้สถานที่นอกห้องเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ระดมพลังสมองวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็น ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งกิจกรรมตามรูปแบบที่กล่าวนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญขององค์ประกอบความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน รวมทั้งการที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับการกระตุ้นด้วยคำถามจากผู้วิจัยให้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ จนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในกลุ่ม มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนในกลุ่มได้ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นที่นิยมในกลุ่มของเพื่อน นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทของตนเองตามที่ได้รับ

การมอบหมายจากกลุ่ม การที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุนให้เพื่อนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ทั้งนี้จากข้อสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญได้พบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการนั้น สอดคล้องกับที่ Stoller (1997) ได้กล่าวว่า โครงการเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีความมั่นใจในการทำงานด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุมีผล ตลอดจนมีความภาคภูมิใจในตนเองอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นผู้เรียนยังได้เขียนแสดงความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โครงการกล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้เรียนชื่นชอบในการเรียนรูปแบบนี้มาก เพราะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษา ได้มีโอกาสที่จะแสดงความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้การทำงานกับเพื่อน ตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน มีความสนุกสนานในการทำงาน มีความพึงพอใจที่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้สอนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ และมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโครงการเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจบางประการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1. บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแนวใหม่ที่ควรจัดให้มีการปฏิรูประบบเกี่ยวกับแนวความคิดและหลักการของโครงการ รวมทั้งควรนำตัวอย่างการจัดทำโครงการ การนำเสนอโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางในการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริง การจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมแบบนี้เป็นเรื่องที่แปลกใหม่สำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้เรียนจะต้องคิดหัวข้อโครงการ ค้นหาข้อมูล วิธีการนำเสนอโครงการด้วยการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสาร ฉะนั้นผู้สอนควรจัดระบบการทำงานให้แก่ผู้เรียน ควรมีใบงานประกอบการทำงานแต่ละขั้นตอน การกำหนด

หัวข้อหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำโครงการ ควรคำนึงถึงแหล่งข้อมูล คุณประโยชน์ที่จะได้รับ พื้นฐานความรู้และความสามารถทางภาษาของผู้เรียน ไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป ผู้สอนควรแนะนำแหล่งความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจผู้เรียน ตลอดเวลาของการทำงาน เพื่อมิให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ และวิตกกังวลในการทำงาน

เมื่อสิ้นสุดการทำงานแต่ละขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการ ควรให้ผู้เรียนได้ประเมินและตรวจสอบการทำงานของตนเองและกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ มีความมั่นใจในงานที่ทำนั้น ได้ประเมินศักยภาพของตนเอง มีโอกาสปรับปรุงและแก้ไขงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยหัวข้อที่จะจัดทำโครงการควรเป็นหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ เป็นเรื่องที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีแหล่งข้อมูลที่เพียงพอ และเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริงตามศักยภาพของผู้เรียน กำหนดบทบาทของผู้สอนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับตำราเรียน สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน (Authentic Materials) เช่น แผ่นภาพ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา สื่อทัศนูปกรณ์ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหัวข้อโครงการที่จะทำ

3. บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการทำงานอย่างร่วมแรงร่วมใจ และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจำลองสถานการณ์ของชีวิตจริง การกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนให้ระดมพลังสมอง เสนอความคิดของผู้เรียนต่อกลุ่มให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้แบบแบ่งปันความรู้ความสามารถให้มากกว่าการแข่งขันกัน

4. บทเรียนภาษาอังกฤษโครงการควรส่งเสริมทักษะทางภาษาของผู้เรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรม เช่น เกมภาษาอังกฤษ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาที่หลากหลาย ไม่สร้างความเบื่อหน่ายให้แก่ผู้เรียน ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับชมวิดีโอทัศน์เกี่ยวกับการใช้ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา หาโอกาสให้ผู้เรียนได้สนทนาพูดคุยกับเจ้าของภาษา กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอผลงานของตนเอง ด้วยการมอบหมายงานให้ทำเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม จัดให้มีใบงานประกอบการทำโครงการ เตรียมตำราเรียน สื่อการเรียน เช่น

พจนานุกรมภาษาอังกฤษ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนควรเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับหัวข้อโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนด้วย

5. การจัดบรรยากาศของการเรียนภาษาอังกฤษโครงการ ควรจัดบรรยากาศ

การเรียนการสอนที่ผ่อนคลาย ไม่ควรยึดสถานที่ในห้องเรียนตลอดเวลาเพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ถูกปิดกั้นความคิด แต่ในขณะที่เรียนจะต้องมีขอบเขตของอิสระที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง ตลอดจนเรียนรู้และมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ผู้สอนอาจจะจัดนำผู้เรียนออกนอกสถานที่โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลา โอกาสและสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริงในการทำโครงการ

อนึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า วิชาภาษาอังกฤษโครงการเป็นวิชาที่ยากและท้าทายความสามารถอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่า สิ่งสำคัญของการทำโครงการนั้นคือ ผู้สอนจะต้องมีความอดทน และต้องใช้เวลาสำหรับผู้เรียนเป็นอย่างมาก แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติแล้วจะพบว่ามีความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นร่วมกับผู้เรียนในการค้นหาคำตอบของโครงการที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้น สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำโครงการ คือการเตรียมข้อมูลให้เหมาะสมกับหัวข้อโครงการ ดังนั้นในการเริ่มต้นโครงการแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ของหัวข้อโครงการ คำนึงถึงความพร้อมและความเหมาะสมของแหล่งข้อมูล ประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อโครงการ รวมทั้งคุณประโยชน์ และความน่าสนใจของหัวข้อโครงการที่จะจัดทำนั้นด้วย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าผู้สอนโครงการควรตระหนักคือ การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงนั้น ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพื่ออำนวยความสะดวกและแนะนำแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้สอนควรลดบทบาทของการเป็นแม่แบบสำหรับผู้เรียน แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่ต้องการตามความเหมาะสม และตามศักยภาพของผู้เรียน ในระยะแรกของการเรียนการสอนนั้นบทบาทของผู้สอนจะต้องเตรียมเนื้อหา สื่อการเรียน และกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนค่อนข้างมากเพื่อให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างและแนวทางปฏิบัติ รวมทั้งผู้สอนจะต้องมีความเชื่อมั่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถของ

แต่ละคนอย่างเต็มที่ หลังจากนั้นบทบาทของผู้สอนอาจจะเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการแสวงหาความรู้ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ผู้เรียน ตลอดระยะเวลาของการทำงาน ควรระลึกไว้เสมอว่าการให้กำลังใจและคำชมเชยจะก่อให้เกิดพัฒนาการของการเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของตนเองตามศักยภาพที่แท้จริง ให้ความเป็นอิสระอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัย และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะต้องอดทนและใช้เวลาเป็นอย่างมากเพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จและส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ได้ทำการทดลองครั้งนี้ คือ ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนั้นควรมีการศึกษาติดตามผู้เรียนที่ได้เรียนบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงการไปแล้วว่าได้นำ ความรู้ ความสามารถ กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน และทักษะทางภาษาที่ได้พัฒนานั้นนำไปใช้ในระดับใด ทั้งนี้เพื่อที่จะได้พัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา และศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ควรมีการศึกษาบทเรียนภาษาอังกฤษโครงการเพื่อพัฒนาทักษะทางด้าน การฟังและการอ่าน
4. ควรนำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษรายวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษหลัก หรือวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย สังคม